

ÁTKOZOTT, ÉDES FÖLD

Mihály bácsi hetek óta rosszul aludt. Korábban a tyúkokkal feküdt, s reggel a kakasokkal ébredt. Vacsorára nem evett sokat, hogy ne terhelje meg a gyomrát, csak néhány vékonyra vágott szalonnaszeletet helyezett a kockákra szabdalt kenyérdarabokra, télen mustárt kent rá, nyáron paradicsomot karikázott, s az egészhez jó nagyokat kortyolt a házitejfölből, amit asszonya tett az asztalra, virágmintás csuporban. Elalvás előtt még elolvasta a Szabad Földet, majd békésen elszenderedett, és fel se ébredt reggelig.

De mostanában Mihály úr csak hánykolódott a rózsaszín dunyha alatt, morgott, hűmmögött, s néha dühösen horkantott is. Felesége, Irma ijedten ült fel az ágyban.

– Mi van már megint?

– Semmi. Legalább te aludj, ha én nem tudok.

Még ébren volt, amikor odakint már derengett, s nem sokkal később megszólalt az első madár a kerítés tetején.

Mihály bácsi a földjéről gondolkodott.

Volt neki földje, gyönyörű, nem is olyan messze a házatól, a falu határában. Csak a patak mellett kellett lesétálni, végig a fadesztkákból ácsolt hídig, ahol enyhén jobbra kanyarodott az út, s néhány vízbe bókoló fűzfa után ott volt az ő egész birtoka.

Két hektár szántó.

Nemcsak búzát vagy zabot vetett bele, és nemcsak a csirkéknek szánt kukoricát dobálta négy-ötszemenként az e célra mélyített, kapavágásnyi gödrökbe, hanem egész kis földi paradicsomot teremtett itt. A patak mellett volt a veteményes, megtermett ott a répa, a zöldség, a karalábé, a zeller. Feljebb a krump liföld következett, mellette negyedrés árpa meg negyedrés lucerna, végén a gyümölcsös: meggy, cseresznye, körte.

Tavasszal csak ő járt ki, traktorost fogadott, aki felszántotta a jó zsíros, fekete földet, aztán már maga boronálta el a buckákat. Kora nyártól a feleségével jött, ilyenkor a földön dolgoztak egész nap, délidőben álltak csak meg ebédelni, s utána mind a ketten aludtak egy órácskát a körtefa árnyékában. Akkor indultak haza, amikor a tehenek kolompolni kezdtek a főúton.

A férfi a mostani, álmatlan hajnalokon sokszor pergette vissza ezeket az emlékeket. Mára csak a háza végében lévő konyhakertben kapirgálhatott, ha volt hozzá kedve, de ott csak néhány ágyás zöldséget, meg őszirózsabokrokat talált, és a virágokhoz ő nemigen értett.

Mihály bácsi földjét a hetvenes években vette el a tanács, akkor, amikor a nagyapámét is. Tízéves lehettem, s az egyik éjszakan arra ébredtem, hogy anyám az előszobában zokog.

Kimentem a folyosóra. Hideg volt, a talpamat szinte égette a kő. Álltak a ruhafogas előtt, apám az anyám haját simogatta, engem észre se vettek, csak nagy sokára.

– Hát te? – fordult hozzám apám.

– Elvisznek katonának? – kérdeztem, mert ez volt a legszörnyűbb dolog, amire akkor gondolni tudtam. Anyám csak bámult kettőnkre, s nem értette, miről diskurálunk.

– Nagyapád meghalt – mondta aztán, szinte fagyosan. És újra felzokogott.

Akkoriban csak ez a néhány percnyi jelenet maradt meg az emlékezetemben, de évekkel később, amikor egy szép délutánon sétálgattunk az erdőben – muflonokat akartunk meglesni –, apám elmagyarázta, mi történt.

Nagyapa földjét, akárcsak Mihály bácsiét, kisajátították, mert a tanács ezeket a telkeket házhelynek akarta eladni. Potom pénzt kínáltak érte, földenként pár ezer forintot.

Nagyapámat akkor látták először könnyezni.

A farkaslyuki bányában dolgozott, nem volt nyápic, túlérzékeny ember, de azt a földet a nyugdíjas éveire tartogatta.

Bíróságra mentek. Nem akart ügyvédre pénzt költeni, s akiket mégis megkeresett, azzal küldték el, hogy „bolond maga,

bepereli az államot, csak nem képzei, hogy magának adnak igazat?”.

Nem is adtak. Hiába bizonygatta ő, hogy a földje nem annyit, de tízszer annyit ér, és senkinek, még a tanácsnak sincs joga csak úgy elvenni, fillérékért: a határozat maradt. A bírósági végzés kézhezvételének hajnalán állítólag nagyapa felült az ágyban, „rosszul vagy, Laci?”, kérdezte tőle a nagyanyám, de ő nem szólt, csak elvörösödött, és visszahanyatlott a párnájára.

– Agyvérzést kapott – mesélte másnap kisírt szemekkel anyám húga a szomszédasszonynak. Ott ténferegtem a lábuk alatt, feketé ruhában volt mindenki, s a férfiak is suttogva beszéltek mindenkivel.

Mihály bácsi megúsza, neki csak a gyomra nyugtalankodott néha, s már nemcsak az esti bort fogadta szívesen Irma nénitől, hanem egyre gyakrabban bukkant fel a Bükki Rózsában, s tovább maradt a kelleténél, ha régi cimborákra lelt.

De mostanában megint remény költözött a szívébe: kárpótlási jegyet kapott a rendszerváltás után. A földárverés két nap múlva lesz a polgármesteri hivatalban, lényegében ugyanott, ahol annak idején a kezükbe nyomták a kisajátításról szóló határozatot.

Emiatt nem aludt napok óta.

Számolgatta, mire lesz elég a jegye. A régi földjét már akkor elsíratva, eszébe se jutott, hogy azt, ugyanazt kaphatja vissza, még csak arra sem gondolt, hogy legalább akkorát. Nem, elég lesz neki a fele, vagy talán még a negyede is, annyit még elbírnának Irmuskával, csak mehessenek újra végig a patakparton, jó fűszagban, vízcsobogásban.

A licitálás után egy héttel jártam a falumban, anyámékat látogattam meg. Ebéd után voltunk, a kávé hozta be épp a szobába.

– Nem is mondtam, hallottad, mi történt Miska bácsival? – kérdezte anyám, majd a választ meg se várva mesélni kezdte, hogy ugye volt ez a földárverés, és ők is ott voltak apámmal, mert nagyapám után is járt valami, nem sok, de mégis. A jus-

suk. A helybéliek ültek a terem egyik oldalában, s néhány öltönyös idegen az első sorok székein. A mi falunk kiemelt üdülőkörzet, érthető volt az érdeklődés.

– Az ám, eljött K. ügyvéd úr is, meg Z. vállalkozó úr – ecsegette –, de hozzánk se szóltak, csak az a nagyszájú Mari járt körbe, hogy beszéljük meg közösen, kinek melyik rész kell, de erről és erről a földről mondjunk le, mert arra az ügyvéd úrnak fáj a foga, szép a kilátás onnét. És ha azt akarjuk, hogy nekünk is maradjon valami, jobb, ha megegyezünk, mert különben semmi se lesz a falué, az ügyvéd úrnak ugyanis több millió forintnyi kárpótlási jegye van. Láttam én, hogy Miska bátyádnak már akkor fehéredni kezdett a szája széle, de aztán apád odament hozzá, hogy „jól van, öreg, nem eszik olyan forrón a kását”, és akkor megnyugodott.

Az első licitet megnyerte az ügyvéd, a másodikat is, ám amikor a harmadikat kihirdették volna, Miska bácsi egyszerre csak odaugrik a számítógépekhez, és elkezd hadonászni, hogy „az istent abba a törvénybe, amelyik már másodszor veszi el a földet az embertől, és mit képzelnek az urak, hogy lejönnek ide a manikűrös körmeikkel, és azt hiszik, hogy mindent megvehetnek. Hát itt majd előbb a falusiak kapják meg, ami jár nekik, aztán emelgesse az ügyvéd úr a tábláját, a kutya úristenit!”

– És aztán mi történt?

– Kitépte a kábeleket, és kihajította az ablakon. Recsegettopogott a monitor, ide-oda himbálóztak a zsinórok, mi meg csak néztünk, meg se bírtunk szólalni. Aztán a fogatos Géza bácsi bekiáltott, hogy „jól van, Miska, úgy kell a fajtájuknak!”, rögtön utána meg a presszós Juliska visített fel, hogy „hajrá, Miska bácsi!”, és képzeld, még az a szélütött Béla, tudod, a helyi költő, az is felállt, előrelendítette a mutatóujját, és elkezdte szavalni, hogy „Habár fölül a gálya, S alúl a víznek árja, Azért a víz az úr!”, és szünetet se tartva még azt, hogy „mondd, mit érlel annak a sorsa, akinek nem jut kapanyél;”...

Szóval, forradalom volt, de megérte: az árverést bizonytalan ideig elnapolták – fejezte be anyám, s békésen belekortyolt a tejszínes kávéba.